

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Jesse Frederik

Zo hadden we het niet bedoeld. De tragiek achter de toeslagenaffaire
Amsterdam: De
Correspondent | 2021 |
400 pp. | € 24,-

Hoe bedragen aan een uitkomst die niemand wil

Lijvige reconstructie van de toeslagenaffaire door Jesse Frederik, onderzoeksjournalist van *De Correspondent*. Hij beschrijft nauwgezet de voorgeschiedenis met de Bulgarenfraude en ‘hoe de bom uiteindelijk tot ontploffing kwam’. Zijn verhaal leest als een onconventionele politieke thriller zonder dat eenduidig een schuldige wordt aangewezen. Sterker nog; duidelijk wordt hoe alle pilaren van macht – zoals het ministerie, de pers, het parlement en de rechtspraak – onbedoeld een rol speelden in de ontvouwing van dit drama, met desastreuze gevolgen. Er is, zo is zijn conclusie, eerder sprake van een tragiek van betrokkenen die niet verder kijken dan hun neus lang is, dan van een geraffineerde opzet die van kwade trouw getuigt. Of in de woorden van Jesse Frederik: ‘Dit boek is niet geschreven als een kritiek op personen. Het is een kritiek op de manier waarop we onze eigen teleurstellingen organiseren. We strompelen verontwaardigd van schandaal naar affaire zonder te beseffen hoe wij allen bijdragen aan een uitkomst die niemand wil.’

Ernst Hirsch Ballin

Waakzaam burgerschap. Vertrouwen in democratie en rechtsstaat herwinnen
Amsterdam: Querido Facto |
2022 | 304 pp. | € 22,50

Grondige herijking van de bronnen van de rechtsstaat

‘Dit boek wil bijdragen aan waakzaamheid waar het gaat om de principes van de rechtsstaat. Het achterstellen of uitsluiten van mensen vergiftigt niet alleen de politiek maar ook bestuur en rechtspraak. Gelijkwaardigheid, democratische representatie en de garantie van publieke belangen staan op het spel. Dat geldt des te meer richting de komende generatie die te lijden zal hebben aan het huidige gebrek aan voorzorgsmaatregelen aangaande het klimaat.’ Volgens Hirsch Ballin heeft de ‘reductie van de staat tot een verdienmodel en van de democratie tot een verdelingssysteem van wat er verdiend wordt’ de samenleving innerlijk kwetsbaar gemaakt en de onderlinge solidariteit ondermijnd. Dat terwijl solidariteit, het herkennen en het overbruggen van maatschappelijke scheidslijnen, essentieel is voor het ethos van de democratische rechtsstaat. Dit fundamentele boek biedt een grondige herijking van de bronnen van de democratische rechtsstaat. Het beschrijft de rechtsstaat als een gezamenlijk op de toekomst gericht normatief project, dat niet alleen juridisch is, maar ook werk maakt van de economische, sociale en culturele basisvoorwaarden voor de ontplooiing van eenieder. Mensen moeten worden toegerust om hun persoonlijke en gezamenlijke levensperspectieven te kunnen ontwikkelen in onze Nederlandse en Europese politieke context. Dit is de enige manier waarop de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens – naast haar blijvend waardevolle corrigerende werking bij dreigende misbruik van overheidsmacht – een positieve uitwerking kan krijgen.

Ineke Noordhoff

Ontaard land. De strijd van een Groninger tegen de gasregenten
Amsterdam: Atlas Contact | 2022 | 302 pp. | € 21,99

Onthutsend beeld van de aardbevingsbureaucratie

‘Ons samenlevingsmodel kraakt en scheurt. In Groningen letterlijk.’ Dat schrijft econoom en landschapshistoricus Ineke Noordhoff over de aardgaswinning in Groningen en de versmelting van het overheidsbelang en het bedrijfsbelang. Uit dit verhaal komt een beeld naar voren van bestuurders die geen belangstelling hebben voor de problemen van de lange adem. Economische belangen gaan systematisch voor die van leefbaarheid en ecologische houdbaarheid. Het boek volgt de gang van een Groninger met drie medebewoners in hun ongelijke strijd tegen de gasregenten, de bestuurders van de overheid en de oliemultinationals Shell en Exxon. Een van hen beschrijft hoe hij in de loop der jaren tachtig experts uit de aardbevingsbureaucratie op bezoek heeft gehad. Hij heeft naar eigen zeggen ‘verschillende keren helder aangegeven aan de aardbevingsbureaucraten wat hem verder zou helpen maar daar was niemand in geïnteresseerd’. De grootste kwestie is dat er steeds gekeken wordt naar het probleem en niet naar de oplossing, omdat die oplossing weleens buiten de eigen beleidsdoelstellingen zou kunnen liggen. De angst van bestuurders voor onwelgevallige feiten ontnemt de samenleving de mogelijkheid hier adequaat op te reageren. Dat moet en kan anders, meent Noordhoff.

Eva Rovers

Nu is het aan ons. Oproep tot echte democratie
Amsterdam: De Correspondent | 2022 | 184 pp. | € 15,-

Hartstochtelijk en praktisch pleidooi voor burgerraden

‘We zijn allemaal astronauten op het ruimteschip aarde.’ Dat stond op het T-shirt van Wubbo Ockels op de dag voordat hij stierf. Als je de instelling van een astronaut hebt, dan houd je van de aarde en geef je om haar. Maar ondertussen wankelt niet alleen het ruimteschip aarde zelf, maar ook ons besturingssysteem daarvan. Politici zijn daardoor te veel gericht op de eigen politieke werkelijkheid en op die van de markt, waardoor de dagelijkse realiteit van burgers en de oplossing van langetermijnproblemen steeds verder uit het zicht zijn geraakt. Burgerraden, met mensen die op basis van gewogen loting worden geselecteerd, zijn volgens Rovers een uitstekend middel om de mindset van een astronaut te activeren en uit de eigen bubbel te breken. Geen debat maar dialoog staat daarbij centraal; niet het elkaar overtuigen van het eigen gelijk, maar het zoeken van common ground. Landen als Ierland, Australië, Zuid-Korea, Canada en België gaven al het goede voorbeeld, naast steden als Parijs, Oslo en Porto Alegre. Over het algemeen is de balans van de opgebouwde ervaringen positief, zeker als de in het boek beschreven tien lessen voor succesvolle burgerraden in acht worden genomen. Het leidt tot snellere besluitvorming, meer democratisch zelfvertrouwen en een betere band tussen burgers en bestuurders. Kortom: waar wacht Nederland nog op? Hartstochtelijk en praktisch pamflet van Eva Rovers.